מאן יש אומרים רשב"ג. אע"ג דקיימא לן דיש אומרים היינו ר' נתן כדאמר בסוף הוריות (דף יג:) דאסיקו ליה לר' נתן יש אומרים הכא קבלה היתה בידן דהאי יש אומרים רשב"ג וכן בפרק חזקת הבתים (לעיל דף ט:) גבי מיר דקאמר מאן יש אומרים רבי אחא ובפרק קמא (שם דף טו: ושם) פליגי יש אומרים ור' נתן גבי חייב.

חייב משני שהוא כנושא שכר. בהגזל קמא (נ"ק דף לט: ושם) מגיה וקאמר אימא מפני שהוא נושא שכר דפריך מינה לר' יוחנן דאמר התם טבח אומן שקלקל פטור כיון דעביד בחנם ואם תאמר ומעיקרא דס"ד דמיירי הך בריית בחנם למה היה לו להיות כנושא שכר ויש לומר משום דמרבינן (ג) מפצע תחת פצע לחייב אדם המזיק על אונס כרצון אע"ג דלאו בכל אונס חייב כדאמר בהמניח (שם דף מ: ושם) דבאפלה ובקרן זית פטור משום דאונס הוא ואמר נמי (ד) מ)בכמוה ואכלוה משלמין דמי כשר בזול וגבי בעל חבית לאשון ובעל קורה אחרון תנן בהמניח (שם דף לב. ושם) דאם עמד פטור ובירושלמי נמי מוקי הא מ)דאדם מועד לעולם כיון עד כין יש כשקדמו כלים אבל קדם הוא ויש ואח"כ העמידו כלים אצלו ושברן פטור וטבח אומן נמי שקלקל קאמר ר' יוחנן שפטור מ"מ אונס שקרוב לפשיעה כעין אבידה משיב ליה בהשואל (נ"מ דף לד:) קרוב לפשיעה ואדם המזיק מייב והוה ס"ד טבח אומן שקלקל הוי כעין אבידה וחייב כמו נושא שכר ומשני אימא מפני שהוא נושא שכר אבל בחנם פטור והוי כעין גזילה שקרובה לאונס ופטור כה אדם המזיק דאע"ג דשומר שכר חייב והכי נמי אמר בפרק השוכר את האומנין (שם דף פב: ושם) דתנן המעביר חבית ממקום למקום ונתקל ושברה שומר חנם ישבע ונושא שכר ישלם אלמא אע"ג דבשכר חייב בחנם פטור אע"ג דהוי אדם המזיק והיינו משום דבאונס שהוא כעין גזילה פטור: נותן

נותן לו דמי זרע. שרוב פעמים שבעולם מזרע: **אמרו לו.** אינו חייב באחריותו שהרבה בני אדם נוקחין לדברים אחרים למאכל ולרפואה וכנגד אדם אחד שקנה י' אמין לזריעה יש מאה בני אדם שקונין מיהת אמה אחת למאכל ולרפואה ובמר רוב נוקחין אוזלין.

[6]ורבי יוסי בתר רובא דזריעה אזיל שהימיד הקונה לזריעה קונה יותר ממאה הקונין למאכל ולרפואה. ומיהו מ"ק דר' יוסי היינו טעמייה דודאי בתר רובא דזריעה הוה לן למיזל בר' יוסי ולחייבו אלא שאין הולכין בממון אחר הרוב דאי לא תימא הכי אלא אזיל נמי בתר רובא דאינשי אם כן מאי איכא בין תנא קמא לאמרו לו: **אילימא ר' יוסי ואמרו לו.** דר' יוסי מחייב ברב דאזיל בתר רובא ואמרו לו פטרי כשמואל דלא מייב לרובא: **הא דרוייהו בתר רובא אזיל.** דאפילו תנא דאמרו לו סבירא ליה ברב ובהא דאינשי בתר רובא דאינשי טעמא הרבה נוקחין אותו כו': ה"ג **אלא אי תנא קמא ור' יוסי אי ס"ד ואמרו לו: מהו נותן לו.** המוכר זרעוני גינה שאין נאכלין דאמרינן מייב באחריותן אפילו יציאה: **דאמר ליפכא.** דרשב"ג לא מחייב אלא דמי זרע ומנלן דהא רשב"ג היא דאינא דבן היא ותנא קמא דבריתא היינו רשב"ג: **הא לא קשיא.** אם אין קושיא אחרת זו אינה קושיא. וכל היכא דאיכא פירכא אחריתי קאמר גמרא הא לא קשיא: **וחסורי מחסרא כו'.** אין זה מירוץ דחוק (ה) כו' דטוב לנו לאחריה מעט כדרך משנה שמדברת בקולר ולא נימא יציאה איכא ביניהו דהא לא משמע ממתניתין מידי אלא על ידי דוחק דמשמע דרשב"ג היינו ת"ק והלכך טוב לפרש דכולה רבן שמעון היא כדמשמע מתני' דרשב"ג היינו ת"ק: ונראה בעיני דה"ג **ודלמא כולה רשב"ג היא וכי קאמר המוכר פירות לחבירו ולא למאו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן דרשב"ג אומר זרעוני גינה שאין נאכלין חייב באחריותן הא נאכלין אין חייב באחריותן אלא אי ר' שמעון כן גמליאל דאמרי כו': לאפן.** נמים: **מורסן.** היא הקליפה העליונה שמוציאין מחטין הכתושין במכתשת: **סוכין.** כשעוחנין גפין ולא הדק נשאר בנפה והוא סוכין: **ניפולין.** שנופל פחיתין: **מפני שהוא כנושא שכר.** בהגזל קמא (נ"ק לט:) מתרצינן אימא מפני שהוא נושא שכר אבל בחנם פטור אם אומן הוא כדאמרינן התם זיל אימי ראיה דמומחית לתרגולי ואיפטרך וכן הלכה דאומן בשכר חייב בחנם פטור כדאמר רבי יוחנן התם: **דמי כשאו.** שזמן אורחים ואין לו מה יאכילם וכל שכן יציאה דמסריה ממונא. ומיהו לית הלכתא אלא כרבנן דפטרי מבעת דגרמא הוא. והא ליכא למימר דמדהשתא נוקי מתניתין דביציאה פליגי כי היכי דמיפלגי בהך בריית ואיהו הלכה כרשב"ג במשנתנו הא לא אמרינן דרבי שמעון המשנה לא בעי לאוקומי מתניתין כרשב"ג ביציאה דלא ס"ל כרשב"ג אלא כולה מתניתין רבן שמעון בן גמליאל היא כדאמר לעיל וביציאה לא איירי מידי (ג) כן נראה בעיני דמהיכא תיתי דביציאה פליגי במתניתין ואיהו הלכה כיציאה כיון אומרים מאחר דאיכא לאוקומי כולה כרשב"ג ולא איירי ביציאה כלל: **אורחין נכנסין.** ותקנה עוכה היא לנקבלת אורחין שידעו כי שם יאכלו וילכו שם לאכול: **מתני' המוכר פירות.** תבואה: **הרי זה.** הלוקח: **מקבל עליו רובע.** הקב של טופח לכל סאה דתסתם תבואה דרכה להיות בה רובע טופח אבל יותר מרובע לא כדמפרש טעמא בגמרא [לד.] אי משום דינא אי משום קנסא: **מעוולות.** דאורחייהו בהכי והוא הדין אחת לעשר: **מרסף של יין.** ויש בו חביות הרבה: **קוסטוס.** יין רע כלומר עשר חביות של יין רע דסתם מאה חביות אורחייהו בעשר קוסטות ומחיל איגיס. וגמרא [לו:] מוקי לה כדאמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך. קוסטות נראה לי כמו פריה יקוסם ויבש דיחזקאל (יז): **קנקנים.** כלים: **בשרון.** באומו המלכות: **פיטפוס.** כלים רעים. וגמרא [לח:] מפרש לה: **גמ' אני רב קטינא.** הא רובע טופח דמתניתין לאו בעפרורית מיירי דעפרורית רובע לא מחיל אינש אלא רובע קטינא לסאה של תבואה: **ועפרורית לא.** בתמיה: **לרוב.** היינו עפרורית:

נותן

נותן לו דמי זרע אמרו לו הרבה לוקחין אותו לדברים אחרים מאן תנאי אילימא רבי יוסי ואמרו לו תרוייהו בתר רובא אזלי מר אזיל בתר רובא דאינשי ומר אזיל בתר רובא דזריעה אלא אי תנא קמא ור' יוסי אי ת"ק ואמרו לו ת"ר מהו נותן לו [8]דמי זרע ולא הוצאה ויש אומרים אף הוצאה מאן יש אומרים אמר רב חסדא רשב"ג היא הי רבן שמעון בן גמליאל אילימא רשב"ג דמתני' דתנן המוכר פירות לחבירו וזרען ולא צמחו ואפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן [9](הא זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן) אימא סיפא רשב"ג אומר זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן ת"ק נמי הכי קאמר זרע פשתן הוא דאינו חייב באחריותן הא זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן אלא לאו הוצאה איכא ביניהו מר סבר דמי זרע ומ"ם אף הוצאה ממאי דלמא איפכא הא לא קשיא כל תנא בתרא לטפויי מילתא קא אתי ודלמא כולה רשב"ג היא וחסורי מחסרא והכי קתני המוכר פירות לחבירו וזרען ולא צמחו אפילו זרע פשתן אינו חייב באחריותן [10](הא זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן) דברי רשב"ג שרשב"ג אומר [11](זרע פשתן הוא דאינו חייב באחריותן הא) זרעוני גינה שאינן נאכלין חייב באחריותן [12]אלא הא רבן שמעון בן גמליאל דתניא [13]המוליך חטין לטחון ולא לתתן ועשאן סובין או מורסן קמח לנחתום ואפאו פת ניפולין בהמה לטבח וניבלה חייב מפני שהוא כנושא שכר רשב"ג אומר נותן לו דמי בושתו ודמי בושת אורחיו וכן [14]היה רבן שמעון בן גמליאל אומר [15]מנהג גדול היה בירושלים המוסר סעודה לחברו וקלקלה נותן לו דמי בשתו ודמי בושת אורחיו עוד מנהג גדול היה בירושלים מפה פרוסה על גבי הפתח כל זמן שמפה פרוסה אורחין נכנסין נסתלקה המפה אין האורחין נכנסין: **מתני'** [2]המוכר פירות לחבירו הרי זה מקבל עליו רובע טנופת לסאה תאנים מקבל עליו עשר מתולעות למאה [3]מרתף של יין מקבל עליו עשר קוסטות למאה [4]קנקנים בשרון מקבל עליו עשר פיטסות למאה: **גמ'** תאני רב קטינא רובע קטנית לסאה ועפרורית לא [5]והאמר רבה בר חייא קטוספאה משמיה דרבה [6]בורר צרור מגרנו של חברו

נותן

גמליאל דאמרי כו': לאפן. נמים: **מורסן.** היא הקליפה העליונה שמוציאין מחטין הכתושין במכתשת: **סוכין.** כשעוחנין גפין ולא הדק נשאר בנפה והוא סוכין: **ניפולין.** שנופל פחיתין: **מפני שהוא כנושא שכר.** בהגזל קמא (נ"ק לט:) מתרצינן אימא מפני שהוא נושא שכר אבל בחנם פטור אם אומן הוא כדאמרינן התם זיל אימי ראיה דמומחית לתרגולי ואיפטרך וכן הלכה דאומן בשכר חייב בחנם פטור כדאמר רבי יוחנן התם: **דמי כשאו.** שזמן אורחים ואין לו מה יאכילם וכל שכן יציאה דמסריה ממונא. ומיהו לית הלכתא אלא כרבנן דפטרי מבעת דגרמא הוא. והא ליכא למימר דמדהשתא נוקי מתניתין דביציאה פליגי כי היכי דמיפלגי בהך בריית ואיהו הלכה כרשב"ג במשנתנו הא לא אמרינן דרבי שמעון המשנה לא בעי לאוקומי מתניתין כרשב"ג ביציאה דלא ס"ל כרשב"ג אלא כולה מתניתין רבן שמעון בן גמליאל היא כדאמר לעיל וביציאה לא איירי מידי (ג) כן נראה בעיני דמהיכא תיתי דביציאה פליגי במתניתין ואיהו הלכה כיציאה כיון אומרים מאחר דאיכא לאוקומי כולה כרשב"ג ולא איירי ביציאה כלל: **אורחין נכנסין.** ותקנה עוכה היא לנקבלת אורחין שידעו כי שם יאכלו וילכו שם לאכול: **מתני' המוכר פירות.** תבואה: **הרי זה.** הלוקח: **מקבל עליו רובע.** הקב של טופח לכל סאה דתסתם תבואה דרכה להיות בה רובע טופח אבל יותר מרובע לא כדמפרש טעמא בגמרא [לד.] אי משום דינא אי משום קנסא: **מעוולות.** דאורחייהו בהכי והוא הדין אחת לעשר: **מרסף של יין.** ויש בו חביות הרבה: **קוסטוס.** יין רע כלומר עשר חביות של יין רע דסתם מאה חביות אורחייהו בעשר קוסטות ומחיל איגיס. וגמרא [לו:] מוקי לה כדאמר ליה מרתף זה של יין אני מוכר לך. קוסטות נראה לי כמו פריה יקוסם ויבש דיחזקאל (יז): **קנקנים.** כלים: **בשרון.** באומו המלכות: **פיטפוס.** כלים רעים. וגמרא [לח:] מפרש לה: **גמ' אני רב קטינא.** הא רובע טופח דמתניתין לאו בעפרורית מיירי דעפרורית רובע לא מחיל אינש אלא רובע קטינא לסאה של תבואה: **ועפרורית לא.** בתמיה: **לרוב.** היינו עפרורית:

נותן

שהוא נושא שכר עצמו: רשב"ג אומר נותן לו דמי בשתו. שעשה לו בושת שהיה סבור לאכול ועלתה בידו שלא אכל. ודמי בושת אורחיו. שלא היה להן מזומן לאכול. וכי היכי דרבירא ליה הכא דנותן לו דמים ודמי בשתו נמי הכי סבירא ליה להיכא דובין ליה זרעוני גינה שאין נאכלין ולא צמחו דיהיב ליה הדמים של זרע ודמי הוצאתו: כל זמן שהמפה פרוסה. על גבי הפתח: אורחין נכנסין. שכך היה סימן זה מסור להן שרצון בעל הבית שיכנסו אורחין. אבל לא היתה מפה פרוסה אין אורחין נכנסין לפי שלא היה רצון בעל הבית שיכנסו יותר: **מ"מ** הרי זה מקבל. הלוקח: רובע טנופת לסאה. שבסאה דרכו שיתאסף לשם רובע הקב ולא עדבו המוכר אבל יותר עדיבו המוכר ואינו מקבל: עשר מתולעות למאה. כלומר תאנים מתולעים: תני רב קטינא המוכר פירות לחבירו מקבל עליו רובע קטנית שמתאסף בפירות אבל עפרורית לא: ומקשי

ע"ן משפט נר מצוה

יא א מיי' פט"ז מהל' מכירה הל' ח סמג לאוין קנ טוש"ע ח"מ סי' רלב סעיף כ:
יב ב מיי' ש"ש מהל' שכירות הל ה סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף ד:
(ג) טוש"ח סימן קנ:
יג ג מיי' פי"ח מהל' מכירה הל' יח סמג לאוין קנ טוש"ע ח"מ סי' רכט סעיף ח:
יד ד מיי' שם פי"ז הל' ז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רל סעיף ח:
טו ה מיי' שם פי"ח הלכה יד:
טז ו מיי' שם הל' יג וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' רמט סעיף ב:

רבינו גרשום

נותן לו דמי זרע. משום דרובו לזריעה קונה בעי לה ואזלינן בתר רובא: אמרו לו. חכמים אחריני נינהו ולא ת"ק: הרבה לוקחין אותו לדברים אחרים. לאכילה ולרפואה ולא לזריעה. ואמאי חייב באחריות: מר אזל בתר רובא דאינשי. אמרו לו חכמים אזלי בתר רובא דאינשי דלאו לזריעה קא בעו להו דלאו כולהו בני שדות נינהו ומשום הכי סברי דאינו חייב באחריותה. ור' יוסי אזל בתר רובא דזריעה ורובא של זרע פשתן לזריעה עומד דבין ר' כורים של זריעה ל) ליית כהו תדא דלאכילה משום הכי חייב באחריותו ונותן לו דמים של זריעה. אלא הני תנאי דאמרינן אי תנא קמא ור' יוסי דת"ק סבירא ליה אע"פ שזרע פשתן רובא לזריעה קימי ומיעוט לאכילה אזלינן בתר מיעוט ור' יוסי ס"ל דבתר הרוב אזלינן ומשום הכי נותן לו דמי זרע: אי תנא קמא ואמרו ליה. דת"ק אזיל בתר מיעוט ואמרו ליה אולי בתר רובא דאינשי והיינו פלוגתא דתנאי ורב סבירא ליה אי כר' יוסי אי כאמרו לו: ת"ר מכר לו זרעוני גינה שאין נאכלין ולא צמחו מהו. כלומר כמה נותן לו המוכר ללוקח: ויש אומרים אף היציאה. שאם הוציא לתקן הזרע כולו חייב ליתן לו: מר סבר. ת"ק: דמי זרע קא יהיב ליה לחוד. ורבן שמעון סבר אף היציאה: ממאי. מצית למימר דרבן שמעון דמתני' היא. דלמא איפכא דת"ק סבירא ליה היציאה ורבן שמעון לא ס"ל אלא דמי זרע בלבד ואכתי הא דתני לעיל ויש אומרים אף היציאה לאו רבן שמעון היא: לעולם ר' שמעון היא דמתני'. ודקא קשיא לך ל) הא לא קשיא דכל תנא בתרא לטפויי מילתא קאתי ומטפי אף היציאה: ודלמא לעולם לאו רבן שמעון דמתני' היא משום דכולי מתני' רבן שמעון היא וכו' ג) חייב באחריות זרעוני גינה נותן לו דמי זרע ולא התצאה. ואכתי יש אומרים דלעיל הי רשב"ג היא: ולא לתתן. בעין שמלתתין אותן שהקליפה שעל החיטין קולפין ומן הגרעינין נופה בלא הקליפה עושה ממנו סולת: סובין. זהו אותה קליפה שמקלפת מעל החטין: מורסן. זהו מורסן הדק: פת ניפולין. שנופל מאליו ומתמקמק: מפני שהוא כנושא שכר. כדמפרשינן בב"ק (דף צט)

מסורת הש"ס

ל) רש"ל מ"ז, ב) רש"ל מ"ז, ג) (רש"ל ממ"ז), ד) הא זרע פשתן אינו חייב באחריותן. רש"ל, ה) כ"ק לט: [תוספ' דב"ק ס"ד], ו) תוספפתא דבבלות פ"ד], ז) כלה לח: ע"ש, ח) [מהוטת לד:], ט) [ב"ק ס:].

גליון הש"ס

רשב"ם ר"ה אמרו לו בר' ורבי יוסי בתר רובא דזריעה. עי' יומות דף פז ע"ב תוס' ד"ה לין:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה ומקורי מ"ר ומוק דעוב כל"ל ותיבת מר נמחק: (ב) ד"ה דמי בשתו וכו' לא מיירי מדי מתיכמא מיתי וכו' ביציאה כלל כן נראה בעיני הס"ד: (ג) תוס' ד"ה חייב וכו' מעוה דמרבינן. ר"ב ס"פ סלע הרגל דף כ"ו: (ד) **בא"ד** ואמר נמי. ר"ב הגהל בתרא דף קי"ב:

מוסף רש"י

המוליך חטים לטחון. מוסר המנוחה על כך ועליו לשלמן נמים וכתבתן מכתשת לסכיר הקליפה המיוחדת כדי שתהא סולת נקיה (ב"ק צט:). **סובין** או מורסן. סובין נפין ממורסן (שם). **ניפולין.** נפנר וטופל כשמוחתין אותו (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com